

Anarkister om Spanien

Artiklar ur den anarkistiska tidningen *Brand* nr 2-3 1965 (specialnummer om spanska inbördeskriget)

Innehåll

<i>Pierre Ganivet: Anarkismen i Spanien</i>	1
CNT:s ursprung och principer	1
FAI	4
<i>Eduardo de Guzman: De första striderna om Madrid</i>	5
<i>Gaston Leval: Spanska kollektiv</i>	9
Kollektiviseringslagen.....	9
Jordbrukets socialisering	12
<i>Gaston Leval: Principer och lärdomar</i>	15
<i>Augustin Souchy: Två jordbrukskollektiv i Aragonien</i>	18
Calanda.....	18
Oliete	19
<i>García Pradas: Hellre förlora kriget än tolerera revolutionen</i>	22

Pierre Ganivet: Anarkismen i Spanien

Denna korta historik över anarkismens uppkomst och utveckling i Spanien fram till åren strax före inbördeskrigets utbrott är hämtad ur Ganivets lilla skrift Revolutionens Spanien, som utkom på Federativs förlag 1932.

CNT:s ursprung och principer

Efter Isabella II:as fall år 1868 skickades italienaren Fanelli av Bakunin till den pyreneiska halvön för att propagera för de anarkistiska idéerna. Sinnena var förvisso något litet förberedda, ty med hjälp av Anselmo Lorenzo, den spanska anarkismens teoretiker, och bröderna Pellicer, lyckades Fanelli snabbt att bland arbetarna i Madrid och Barcelona bilda grupper av propagandister.

Snart grundades under namnet Federación Regional Española de la Association International de los Trabajadores, en sektion av Internationalen. Den bekände sig till anarkismen och räknade år 1872 vid kongressen i Kordova 20.000 medlemmar, fördelade på 236 fackföreningar. Den upplöstes två år senare genom en förordning av general Serrano, som i verkligheten utövade en diktators makt. Inte desto mindre fortsatte den att existera i hemlighet ända till 1881, vilket år den till följd av liberalernas övertagande av regeringsmakten kunde reorganiseras, nu under namnet Federation de los Trabajadores de la Region Española. Åter bekände den öppet sin trohet mot anarkismens sak. Detta skedde genom följande uttalande, som antogs vid kongressen i Barcelona:

”Vår organisation, som är helt och hållet ekonomisk, skiljer sig från och står i opposition till alla politiska partier, såväl borgerliga som proletära, vilka är organiserade i syfte att erövra den politiska makten, medan vi organiserar oss i syfte att begränsa de nu existerande politiska och rättsliga staterna till enbart ekonomiska funktioner genom upprättandet i deras ställe av en fri sammanslutning av fria föreningar av fria producenter.”

Vid kongressen i Valencia 1888 måste man för att undvika en brytning mellan anarkokollektivisterna och anarkokommunisterna, företrädna av var sin tidskrift, *El Productor* och *Tierra y Libertad*, ombilda arbetarfederationen som därefter fick namnet Organización Anarquista de

la Región Español. Den omfattade numera inte endast yrkesgrupper utan även närstående grupper av personer, som fritt sammanslutit sig på grund av sympati för och åsiktsgemenskap med de anarkistiska arbetarna.

Efter den internationella anarkistiska kongressen i Amsterdam år 1907 företog den anarkistiska rörelsen i Spanien en fullständig inre omorganisation. Det bildades i januari 1908 en ny federation, Solidaridad Obrera vars centralkommitté fick sitt säte i Barcelona och som år 1910 blev Confederación National del Trabajo (CNT).

Upplöst av Canalejas regering, reorganiserad vid kongressen i Ferrol 1915, på nytt officiellt upplöst under Primo de Riveras diktatur, är CNT i dag Spaniens mäktigaste proletära organisation. Ingen annan arbetsorganisation, intet politiskt parti kan tävla med CNT. Vid kongressen i Madrid i december 1931 räknade CNT 840.000 medlemmar.

CNT har en daglig tidning i Barcelona, Solidaridad Obrera, och 18 regelbundet utkommande tidningar för övrigt.

CNT är ansluten till Association Internationale des Travailleurs (IAA), som har sitt säte i Berlin och förenar alla syndikalistiska landsorganisationer och alla anarko-syndikalistiska grupper som bekänna sig till den fria kommunismen. CNT ansluter sig alltså ideologiskt till de principer, som utvecklats av Proudhon, Bakunin och Kropotkin. CNT är antistatligt och antimarxistiskt. Det anser att arbetarnas och böndernas frigörelse kan vinnas endast genom dessa befolkningsgruppers metodiska och samordnade aktion, vilket betyder att den är avgjord motståndare såväl till "proletariatets diktatur", sådan denna uppfattas av bolsjevikerna och socialdemokrater, som till den kapitalistiska regimen under dess parlamentariska eller fascistiska former.

För att tydligt markera sin strävan att skilja sig från varje parti som till syftemål har den politiska maktens erövring, har CNT knäsat den principen att varje enskild, som tillhör ett politiskt parti och under vissa omständigheter föregivit sig representera detsamma, inte kan vara aktiv medlem av konfederationen. Därav kom det sig att vid den extra kongress som hölls i Madrid den 11-16 juni 1931, tre fackföreningsdelegater vilka överbevisats om att tillhöra det bolsjevikiska partiet (däribland Arlandis och Pijoan), omedelbart blev utvisade från kongressen genom presidietts försorg. Samma kongress uttalade, i det att den förnyade de föregående kongressernas beslut, "att varje fackföreningsmedlem som innehar en förtroende-post i den korresponderande avdelningen, fackföreningsstyrelsen, konfederationens centralkommitté eller något annat av konfederationens organ och som uppställer sig som kandidat för att bli provinsråd, provinsdeputerad eller medlem av Cortes, i och med detsamma och utan någon som helst ursäkt skall anses ha frånträtt sin befattning".

Revolutionär till sitt väsen, vet CNT mycket väl att den ekonomiska kris som skakar Spanien, beror på den kapitalistiska regimen och kommer att försvinna med denna. Då CNT uppställer ett program innehållande dess minimikrav, vill det därför inte i likhet med UGT slå sig fram till en plats i den borgerliga staten, utan det söker samla sina krafter och hålla dem i spänning, beredda till en direkt aktion, kort sagt: CNT intar en avvaktande hållning. De ekonomiska och sociala revolutionerna görs inte – som blanquisterna trodde – efter en plan, en viss dag och på ett i förväg noggrant bestämt klockslag. De te sig som häftiga översvämningar, vilka bryta alla fördämningar, spränga reservoarerna och dränka allt. Revolutionärernas uppgift består inte i att framkalla dessa översvämningar, som är naturföreteelser, oberoende av de enskilda människornas vilja, utan deras uppgift är att utnyttja översvämningarna för sina syften, att kanalisera deras vilda kraft.

CNT har förstått detta, då det beslutat omedelbart bilda fabriksråd och industriförbund.

Enligt CNT:s program skall varje landsomfattande industriförbund ha till uppgift att i sig uppta alla fackföreningar inom den industrigren som förbundet representerar, och det skall vidare samordna fackföreningarnas verksamhet på det tekniska, ekonomiska och fackliga området utan att äga någon rätt att inkräkta på de befogenheter av annat slag som tillerkänts CNT:s skilda organ. Industriförbundens roll är alltså:

1. Att samla alla fackföreningar i landet, tillhörande en viss industri för att sätta dem i stånd att motverka samma industrigrens kapitalistiska sammanslutning.
2. Att samordna fackföreningarnas åtgärder för genomdrivandet av tekniska förbättringar och för övervakandet av säkerheten och hygienien på arbetsplatserna.
3. Att upprätta en allmän statistik över den egna industrins verksamhet inom landet och förändringar häri, framför allt rörande summan av råmaterialkostnaderna, lönekostnaderna och fabrikationspriset, kapitalvinsten med avdrag för statsskatterna, produkternas vanliga avsättningsområden, arbetets nuvarande organisation och de möjliga formerna för denna organisation i ett kommunistiskt samhälle.
4. Att delta i de ekonomiska råd som biträda den syndikalistiska landscentralen och i motsvarande industris internationella förbund.
5. Att förse CNT och den syndikalistiska internationalen med alla de uppgifter varav de möjligen kan ha behov.

Som en sammanfattning i stora drag av den roll som fackföreningsrörelsen, organiserad i industriförbund, kommer att spela före och efter revolutionen, kan vi fastslå följande:

1. Fabriks- eller verkstadskommitté, förvandlad till ett råd, skall omedelbart när revolutionen utbryter bemäktiga sig fabriken, godset, gruvan etc. och driva företaget under sin ledning och förvaltning.
2. Fackföreningens styrelse åligger det att organisera stödaktioner mellan de olika industriföretagen och mellan olika industricentra samt att upprätthålla ständiga förbindelser med fackföreningarna inom samma industri i övriga delar av landet under industriförbundets medverkan. Den skall för övrigt med hjälp av lokalorganisationer underhålla solidariska och ömsesidiga förbindelser med de andra fackföreningarna på platsen.
3. Industriförbundet skall reglera produktionen inom den del av industrin som sorterar under detsamma, såväl ur teknisk och yrkesmässig synpunkt som ur ekonomiskt-industriell synpunkt och alltid med hänsyn till hela industrin. För att få kännedom om och kunna genomföra de åtgärder som produktionen, konsumtionen och handeln med utlandet påfordrar, skall förbundet ständigt stå i omedelbar kontakt med fackföreningarnas landsorganisation och med kommunernas landsorganisation om denna existerar.

Den sista punkten understryker CNT:s tillit till Bakunins och Kropotkins federalistiska och kommunistiska principer. CNT anser att endast den sociala revolutionen, genomförd och segerrikt försvarad av de organiserade arbetarna, kan bereda möjlighet för den pyreneiska halvöns skilda områden att tillgodose alla sina säregna ekonomiska och kulturella behov inom ramen av ett kommunernas förbund.

Industriförbundsprincipen rönt vid kongressen i Madrid det allra varmaste försvar från lantarbetarefackföreningarnas representanter. Deras diskussionsinlägg blev varje gång mycket livligt uppmärksammat och deras förslag antagna. Ännu i dag är det daglönarnas och småböndernas fackföreningar som är bäst organiserade och bäst lämpade att fylla en ny och fruktbar roll. Den revolutionära entusiasmen hos deras medlemmar är beundransvärd. Det är de som med den största iver tillbakavisa republikanernas och socialisternas förslag till agrar-

reformer. De vägra att bli jordägare. De kräva att jorden omedelbart skall ställas till lantarbetarförbundets förfogande för att av detta exploateras till hela proletariats förmån. De krav som på deras förslag antogs av CNT är i detta hänseende typiska:

1. Expropriering utan gottgörelse av alla storgods, betesmarker, jaktmarker och under värdnad liggande jordområden, vilka förklaras för samhälls egendom; upphävandet av alla gällande arrendekontrakt och deras ersättande med nya, vilka skall fastställas av fackföreningarna i enlighet med förhållandena på varje ort.
2. Konfiskering av boskap, utsäde, jordbruksredskap och maskiner, som befinner sig i de exproprierades ägo.
3. Gratis upplåtelse av nyttjanderätten till dessa jordegendomar och ägodelar till lantarbetarnas fackföreningar, vilka skall exploatera och förvalta dem direkt och kollektivt.
4. Upphävandet av avgifter, grundskatter, in-teckningsskulder och in-teckningsräntor, som påvilar de gårdar, vilka för sina ägare är ett utkomstmedel och brukas av dem själva utan stadigvarande hjälp eller anlåtande av andra arbetare.
5. Avskaffande av den gäld i pengar eller in natura som småbönderna för närvarande är tvungna att erlägga till godsägarna eller de mellanhänder som inneha underarrende.

Kongressen inser visserligen vikten och nödvändigheten av att förbättringar av moralisk och materiell karaktär vinnas inom den kapitalistiska regimens ram, men anser att kampen för dessa förbättringar endast kan bli ett slags guerillakrig och en förberedelse till den slutliga striden, i vilken det industriella proletariatet och jordbruksproletariatet under gemensam aktion skall nedslå det kapitalistiska systemet och förstöra dess institutioner, vilka innebära förtryck och utsugning.

På grund härav bör den syndikalistiska jordbrukarerörelsen uppställa som väsentliga mål för sin verksamhet:

1. Att revolutionärt förbereda massan av bönder och jordbruksarbetare.
2. Att förbereda dem positivt för ett anarkosyndikalistiskt samhällsexperiment.

Kongressen förklarar att socialiseringen av jorden och av alla varor och verktyg som ingår i den agrara produktionen, liksom jordens uppodling, brukning och förvaltning genom lantbrukssyndikat bestående av sammanslutna producenter, är det förnämsta villkoret för åstadkommandet av en ekonomisk ordning som tillförsäkrar den arbetande kollektiviteten hela produkten av dess arbete.

FAI

Den revolutionära, antipolitiska och kommunistiska andan hos CNT underhålles av medlemmarna i Federación Anarquista Ibérica, en av CNT principiellt oberoende organisation, vars samtliga medlemmar även tillhöra den syndikalistiska centralorganisationen. FAI är inte ett parti. Det äger sina egna tidningar och sina grupper av aktiva medlemmar. Likväl har det varken någon administrativ apparat eller någon central styrelse. Det håller kongresser men dessas beslut är inte ovillkorliga. I verkligheten är det en plantskola för renhjärtade och allvarliga kämpar, som är beredda att offra allt för saken. I Katalonien och Andalusien tillhör flertalet av CNT:s funktionärer även FAI.

Eduardo de Guzman: De första striderna om Madrid

Madrid vaknar vid kanonernas dunder och flygmaskinernas monotona surr – dödsfågeln kretsar i luften. I staden hörs pistoler och gevär framföra sin tragiska dialog – det puttrar i dödens jättegryta. Gatorna korsas av ilande bilar, fullsatta av beväpnade arbetare, vilka dra iväg till stridsplatserna. Infarterna till staden bevakas av beväpnade män, de flesta ännu i ynglingaåldern. Glasrutor krossas och glas klirrar – handgranaterna ha börjat blanda sig i ljudsymfonien. Sedan i går kväll slåss man utan uppehåll. Och nu är det inte bara kasernerna. Nu, åh, nu är det också kyrkorna, klostren och palatsen. Arbetarna, vilka försvara friheten med livet som insats, beskjutas från palatsens övre våningar, från klostrens torn och gluggar, från kyrkornas vigda stenmassor. Kyrkorna är veritabla fästningar ... Just i dag på morgonen har man upplevt ömtåliga och kritiska moment. Det är just de där *pacos*, pistoleros och fascist-ynglet – de söka avvända arbetarnas uppmärksamhet från kasernerna, de söka försvaga de krafter som ha att gå till anfall mot militärens stödjepunkter. Men de uppnå inte sin avsikt. Arbetarna ha fått konkreta instruktioner: Först kasernerna, sedan ta vi hand om präster, munkar och fascisttyngel i deras krypin.

I Försvarskommittén upplever man nervösa timmar. Alla kamrater är ute på gatorna, alla ha de kastat sig in i kampen om kasernerna. Nu lossa de sina skott och armbåga sig fram för att bli de första som träda in i reaktionens vidriga nästen – ”*Viva la Libertad! Muerto al fascismo*” (Leve friheten! Död åt fascismen!). Jämt och ständigt kommer det kamrater med notiser eller för att begära order. De kommer springande, tar trapporna i tre skutt, talar i staccato och skrikig upphetsning. De är nedsölade av damm och grus, nervöst men ändå fast gripa de om bössan eller pistolen. *Atención!* Nu är det kamraterna från Puente de Segovia som berättar om Campamentos resning. Så – nu kommer pojarna från Delicias och berättar om civilgardets i Batalla del Salado hållning. Knappast har de försvunnit förrän kamraterna från Vicálvaro rusar in, så kommer mannarna från Getafe. Manskaper i Getafe har också rest sig. Kamraterna på platsen och de unga kamraterna från Södra Ateneum lovar att dominera situationen i Getafe. Så kommer delegaterna från Vallecas, från Tetuan, från Chamartin, ja, Madrids alla kvarter har sänt meddelare och hämta order från Försvarskommittén. Det är tusen problem som måste lösas på en gång. Ingen tid till överläggningar. Nej, fort fram med besluten ... hör, kanonerna dundrar, maskingevären smattrar. Lös problemen, kamrater, ingen tvekan ... på problemens snabba lösning beror tusen och åter tusen kamraters liv. Och kamrat Eduardo Val, lugn och kall, hör på vad kamraterna berättar, delar ut order i korta, koncisa ord. Medan gatukampen pågår i Madrid växer det fram en man. Medan de första striderna rasar omformas den Confederala Försvarskommittén till det instrument, till den organism på vilken Madrids och den spanska revolutionens öde hänger. Medan de gamla organen ramlar ihop, medan det officiella krigsministeriet sjunker samman och blir till intet, förvandlar Försvarskommittén de kämpande arbetsgrupperna i en oövervinnelig folkarmé.

Runt kring Montaña-kasernen har madridanarkismens bästa män samlats. Mer än tusen man – svart-röda halsdukar, de tre bokstäverna CNT liksom ingraverade i allas hjärtan – slåss här i första linjen. En del har vapen, andra inte. De som stå där vapenlösa väntar att få gripa de stupades vapen och föra kampen vidare. Ett enastående fall i världshistorien. Det är en tapperhet utan mått och gräns. De svart-röda halsdukarnas män avancera, öppet bröst, djärvt framåt bara! Mot kasernernas portar ... och maskingevären smattrar från reaktionens näste. Här och var stupa kamrater. Tjugo man rusar fram för att gripa den fallnes vapen. *Adelante!* Framåt!

Innanför kasernens murar befinner sig den spanska arméns ”*crème de la crème*”, blomman av arméns folk. Hettes det. Två infanteriregementen, ett sappör-regemente och ett ”taggträdsregemente”. Därtill över tusen fascistiska ynglingar. Innanför Montaña-kasernens murar föres befälet av en general, sju majorer, fyrtio överstar och ett hundratal kaptener, löjtnanter och

fanjunkare. Sammanlagt finns där innanför över fyra tusen man, väl beväpnade och installerade i en kraftig byggnad, i en naturlig fästning. Lätt att dominera omgivningen från en så fördelaktig position. Utanför står folket. Kanske är det 45000 man som cirklar runt kasernens jättebyggnad. Bland dem fanns Guardias de Asalto vilka slåss med bravur. Det finns socialistiska arbetare, republikaner, kommunister och anarkister. Men vapen? Jo, det finns ett par maskingevär och se – där kommer de första provisoriska pansarvagnarna, enkla tingestar, i hast hopsatta av Metallarbetarsyndikatet. Också finns det en liten 10-centimeters kanon, som arbetarna hämtat, gudarna vet varifrån. Men majoriteten av dem som rycker fram mot byggnadens starka murar saknar vapen. Kampen är ojämn. Men medan förrädarna inte har någon kampmoral, så slåss arbetarna med en entusiasm utan gräns och med en absolut tro på seger.

De kämpande utanför kasernen har brått med att intaga fästet. Man vet inte vad som händer och sker på andra håll. Man hör skott i alla riktningar. Man vet att folket slåss i Getafe och vid Campamento. Hur är det i Madrids inre? Man hör vapens dialog, men man vet intet... kanske kamraterna behöver hjälp? Framåt! Montaña-kasernen måste falla och falla fort!

Erövringen är inte så lätt. Ett tag ser det lovande ut. Från ett av fönstren sticks ut ett vitt lakan, kapitulationsfanan. Arbetarmassan utbrister i stormande jubel: **SEGERN ÄR VÅR!**

Och så väller den proletära frihetsskaran framåt. Men då den är så nära att den kan snudda murarna med händerna så sveper den ena maskingevärssalvan efter den andra över arbetarmassan. De första leden nedmejas. Reträtt blir nödvändig. Man har inga generaler till sitt förfogande, men intuitionen säger frihetskämparna att den första taktiken måste fortsättas: inringa kasernen, avancera sakta och framför allt sikta väl. Man slåss med ilska och desperation. Så småningom avtager fiendens eld, arbetarna märker att fiendens motstånd vacklar, att moralen sjunker bland reaktionens garden. Nu kan de inte stå ut länge till. En kamrat, svårt sårad, kommer inrusande på Försvarskommittén, ansiktet förvridet av smärta men ögonen strålade av glädje och segervisst skriker han ut:

– Inom en halvtimme så är vi innanför ...

Val ler. Sedan två timmar har han slutat sysselsätta sig med Montaña-kasernen. Nu är det de andra kasernerna som oroa och fascistiska kolonner avancera mot Madrid över Guadalajara och Sierran.

Klockan är tolv på middagen den 20 juli då stormningen börjar. Arbetarna, trasiga overalls, växande skäggstubb och ögonen röda av fyra natters vaka, rycker fram. Många stupar under attacken. De efterföljande hoppar över de fallna och bara rusar fram och varje kamrat hämnas de stupade med allt intensivare kamp. Allt motstånd är fruktlöst. Soldaterna skjuter inte längre, de ropar leven för revolutionen. Officerarna har fattat det utsiktslösa och börjat gömma sig i byggnadens inre. Och då det inte längre stå med pistolen i nacken på soldaterna och tvingar dem att skjuta, så saktar elden av. Många av soldaterna är och känner för folkets söner. Och så tränger arbetarna in överallt, genom alla portar, genom fönstren och genom hålen som den lilla tiocentimeterskanonen öppnat i murarna. I täten för de instormande arbetarna gå de bästa av madridanarkismens män, de gamla beprövade militanterna inom den confederala organisationen, män såsom Mera, Salgado, Mora, Nobruzán, David Antona och tusentals tappra kamrater, kända och okända. Men knappt har portarna öppnats förrän en liten lastbil kör in på kaserngården och rätt in i den maskingevärsskjutande officers- och fascisthögen. Från bilen knalla skotten och ett maskingevär sprider död och förintelse bland fascisterna. De nytillkomna på bilen är styrelsen för frihetliga Södra Ateneum.

Kampen är inte slut. Här och var i vråna ha fascister och officerare förskansat sig, men snart är motståndet slut. Soldaterna som ställt sig på folkets sida göra stor nytta – de känner gömslena och vet var förrädarna förskansat sig. En del av officerarna begår självmord, resten stupar

i kampen mot folket, några blir förstås fångar ... De verkliga ledarna och ansvariga för resningen har inte mod att dö. Generalen och några högre officerare söker smita ut genom en hemlig bakport, men ... folket är vaksamt. Generalen, själen i resningen, sliter dramatiskt av sig epåletterna och säger gråtande då han blir fast:

– Man har lurat mig, man har lurat mig...

Och – han har verkligen blivit lurad. Man hade sagt honom att folket skulle feget och förskrämt tåga, bara det fick höra ljudet av kulornas vin och karteschernas knallar. Man hade sagt honom att kuppmaakarna hade alla maktresurser i sin hand. Man hade sagt honom att folket skulle fly och ge sig redan vid första skotet. Men han, general Fanju, som tillsammans med Franco förberedde förräderiet redan då Gil Robles var krigsminister, han fick nu se att folket inte är feget, att arbetarna inte springer. Nu fick han bevis på att folket är i besittning av större mod än de som i sin kräkaktighet strävade att sälja Spanien och förslava folket.

En månad senare stod generalen inför domstolen. Han darrade, blek och förskrämd, precis som hans medfångar, överstarna och kommendanterna. Han sökte en feg ursäkt:

– Jag deltog inte. Gick bara förbi kasernen och steg in för att hälsa på en god vän. Just i det ögonblicket satte folket igång sitt angrepp mot armén...

Stormningen av Montaña-kasernen fick en dubbel betydelse. Först och främst har man krossat ett reaktionens näste i själva hjärtat av Madrid och för det andra har man nu fått tillgång till mera vapen, som är så nödvändiga för folket i dess försvar. Ett försvarligt byte är nu i segerarnas händer. Först beväpnas alla som deltagit i stormningen och vapnen räcker ändå till att förse ett antal kamrater på andra platser. Jublande som stora barn rusar kamraterna vidare, stolt visande de erövrade vapnen, vidare, till andra platser där strider rasa, heta och ojämna. Till Calle de la Luna kommer lastbilar fullproppade med vapen. Men samtidigt kommer stora grupper kamrater och de ropar bara ett enda ord: "Vapen! Vapen!" De måste ge sig till tåls ett tag. Ordning och reda måste det vara och så – nu kan vapnen delas ut, ty nu vet man hur mycket som anlant till CNT:s högborg på Calle de la Luna: 800 gevär, 300 pistoler, sju maskingevär och en försvarlig laddning ammunition. Men, distributionen måste gå efter vissa linjer. Vapnen räcker inte för alla. Gott, då måste de mest stridsdugliga först beväpnas. Stadsdelskommittéerna, *los comités de las barriadas*, få sköta distributionen. Varje kvarter får sin part och kommittén, vilken väl känner medlemmarna inom kvarterens grupper, ser till att de skjutskickligaste och bästa kamraterna få gevär och ammunition. Varje grupp får sin ansvarige, *responsable*, ingen tänker ännu på milisorganisering. Man tror att kriget skall vara slut på en vecka eller två. Emellertid, vapendistributionen har skett i en strikt och ansvarskännande form. Och så, kan man säga, föddes på detta sätt morgondagens milisorganisation.

Ingen har förberett något. Allt måste improviseras. Mitt i kampens hetta. Men Försvarskommittén börjar att fungera storslaget. Nu är vapnen distribuerade på bästa och effektivaste sätt. Nu börjar också hjälp- och stödtjänsterna att växa fram. Sanitetssyndikatet är fullständigt mobiliserat och i full aktion för att omvandla sig från arbetarorganisation med kampen på arbetsplatsen som uppgift, till att bli ett slags sanitetsministerium, bara så mycket mera effektivt och verklighetsbetonat. Sjukhusen organiseras, sjukvårdstrupperna börjar växa fram i en kanske primitiv form men ändå... Då var det som *Sanidad Confederal* började, ur intet, för att i dag kunna räkna med hela världens beundran och erkännande.

— — —

Kampen i Madrid har inte slutat i och med erövrandet av Cuartel de la Montaña. Redan natten innan ha de anarkistiska grupperna inom olika regementen meddelat Försvarskommittén om hur situationen är i respektive kaserner. Kamraterna i Vicálvaro-kasernen har skött sig. Befälet är fascistiskt. Men soldaterna har vunnits genom propagandan. Alltså, den kasernen är

inget problem, men för säkerhets skull sänder Försvarskommittén dit en handfull kamrater med uppgift att hålla vakt utanför. Kanske att officerarna och då kan det vara bra ... Kasernen faller snart i arbetarnas händer och under de närmaste dagarnas kamp skall det så erövrade artilleriet ha en avgörande betydelse.

Då är situationen svårare i Getafe. Militären där har rest sig och dominerar situationen för några timmar. Men, kamraterna i Getafe, förstärkta av kamraterna från Södra Ateneum, lagar så att läget blir ett annat. När det så kommer kamrater från Barrio Usera och Delicias som förstärkning, så upphör motståndet. Kort därpå faller präst-, munk- och fascistnästet i Esculaplostret.

En efter en ha förräderiets kaserner fallit. Montaña, Getafe, Wad-Ras, Leganes, Vilcálvaro och Campamento är i folkets händer. Men ännu är inte kampen slut. Ännu återstår den mest hårda och dramatiska kampen. Nu måste man på allvar ta upp striden med fascistynglet inne i stadens palats, prästpacket i kyrkorna och jesuiterna – munkarna i klostren.

Detta är ingen enkel sak. "Pistoleros" och fascisterna har ett fegt sätt att slåss. De lossar sina skott mot arbetarna, smyger sedan över till ett annat hus och överraskar därifrån med en ny kulsvärm. Grupper av dessa *pacos* har befast sig i kyrkor, i höghus och överallt där de lätt kan försvara sig, där stormning är nästan omöjlig.

Tusentals "Pistoleros" hotar folket i denna strid. Man vill terrorisera folket, göra arbetarna nervösa, uppehålla frihetskämparna tills Molas kolonner hinna fram där de avancera uppe i Guadalajara och bergen. Fascister och "pistoleros" misslyckas. Deras motstånd nådde inte de antagna formerna och den ansedda uthålligheten. I biografen Capitols höga skyskrapa vid nuvarande Valle de la Confederación Nacional del Trabajo (CNT), har en stor grupp välbeväpnade fascister befast sig. Amerikanska gevär och maskinpistoler ha de i överflöd. De tro sig dominera hela omgivningen och en av ynglet skriker ut genom ett fönster:

– Här kan vi hålla ut åtminstone i två månader!

Men de håller inte ut ens i två dagar. Inte en dag en gång, trots skrytet, vapnen och det fördelaktiga läget. Många kamrater stupar på platsen utanför och på gatorna runt det stora huset. Plaza de Callao och Avenida de Dato färgas av arbetarblod. Men trots elden från maskinpistoler och amerikanska riffles och handgranaters förödande verkan, så lyckas en grupp kamrater nå fram till husets portar och med dynamitens hjälp skaffa sig öppna dörrar. De rusar uppför trapporna och så börjar en vanvettig kamp. De sista fascisterna kastar sig ut från fönstren och hamnar sönderslagna nere på gatans hårda beläggning. Ett sjuttimeters döds-hopp blev slutet för de sista "pistoleros" i Capitolbyggnaden.

Hela eftermiddagen är full av dramatiska episoder. Striden är nu hundra gånger mera spännande än stormningarna av kaserner och militärförläggningar. Men folket låter inte rubba sig och inga tvivel råda. Ett efter ett faller nästena, varje seger kostar stora offer men varje taget näste betyder också mera vapen åt folkets kämpande söner.

CNT:s och FAI:s bilar rusar fram på gatorna. Överst ligger madrasser för att i någon mån skydda för kulor från de krypskjutande fascistgrupperna i husen. Så fort ett skott smäller, kryper kamraterna ur bilen och återvänder inte förrän fascistgruppen är upptäckt, lokaliserad och oskadliggjord.

Denna sorts strid är långsam och tung. Kostar stora offer, kräver mycket folk och mycket vapen. Tar bort mycket tid framförallt. I Försvarskommittén har hela madridorganisationens styrelser församlats till överläggning. Kamraterna kan knappast hålla ögonen öppna för sömnens skull, deras kläder är trasiga och nedsölade av blod och damm, men de är nöjda.

Gaston Leval: Spanska kollektiv

Denna artikel är ett utdrag ur en större skrift av Leval, Social Reconstruction in Spain, som utgavs av Freedom i England 1938. Den har tidigare utkommit i broschyrform på svenska.

Gaston Leval var under 30- och 40-talet en av de ledande franska anarkisterna. Han utger i dag tidningen Cahiers de l'humanisme libertaire.

Den industriella socialiseringen var det första som den Spanska Revolutionen företog sig, framförallt i Barcelona. Men hinder uppstod redan från början vilket resulterade i att experiment i den riktningen hindrades från att utvecklas till sitt logiska mål. Kriget var det huvudsakliga hindret.

Men å andra sidan var längtan efter en fullständig social revolution alltför djup och alltför rotad i de arbetande massornas sinnen för att sådana skäl skulle hindra alla arbetare. Det var också en annan faktor att taga med i beräkningen nämligen att en stor procent av företagarna, direktörerna och aktieägarna antingen själva förklarade sig som fascister eller sympatiserade med fascismen och längtade efter en triumf för Franco.

Många av dessa företagare flydde så snart de såg att antifascisterna som inspirerats av män från FAI och CNT hade segrat. Andra arresterades. Det var oundvikligt att fabriker och verkstäder som ägdes av dessa skulle beslagtas och drivas av arbetarna. Detta är vad som arbetarna i verkligheten gjorde.

Till ovanstående måste tillfogas, att de företagare som för att försvara sina intressen var mer fascister än antifascister inte kunde väntas vara särskilt ivriga på att bygga tanks, flygplan samt tillverka gevär och ammunition, alla saker som var nödvändiga för att säkra freden för dem som kämpade med deras hjärtevännar. De skulle inte heller lägga ner själ och hjärta i uppbyggandet av det antifascistiska Spaniens ekonomiska produktion, något som var nödvändigt för att garantera det dagliga livet. Arbetarna förstod allt detta instinktivt och upprättade i nästan alla verkstäder kontrollkommittéer, som hade till uppgift att bevaka produktionen och hålla under kontroll fabriksägarens finansiella ställning.

I åtskilliga fall utvecklades kontrollkommittén snabbt till en ledande kommitté i vilken företagaren blev medlem och betalad samma lön som de andra. En hel rad av fabriker i Katalonien övergick på detta sätt i de arbetares ägo som var anställda i dem.

Kollektiviseringslagen

Det var med anledning av dessa fakta som den katalanska regeringen (la Generalidad) utfärdade kollektiviseringslagen i oktober 1936. Enligt denna lag tilläts arbetarna att övertaga alla fabriker som sysselsatte fler än 100 arbetare och dessutom alla med färre arbetare än 100, vars ägare var officiellt kända som fascister.

Lagen som synbarligen motsvarade de katalanska arbetarnas behov och mottogs med stor glädje av majoriteten av dem var i verkligheten ett förfuskande av socialiseringen, av följande orsaker:

För det första. Antalet arbetare i fabriker med färre än 100 arbetare var större än antalet arbetare i fabriker med mer än 100 arbetare, vilket betyder att större delen av arbetarna fick bli kvar i ett system där ägarna profiterade på deras arbete.

För det andra. Arbetarna hindrades från att bli de verkliga ägarna av produktionsmedlen, ty administrationskommittéerna som de skulle bilda hade sina förgreningar till det Ekonomiska Ministeriet, till vilket de skulle rapportera sin aktivitet. Detta utestängde helt och hållet fackföreningarna från den sociala uppbyggnaden, och skyddade en grupp av småföretagare och skapade på så sätt en dualism vilken förr eller senare skulle resultera i nederlag för den

ena eller andra parten. Men det var ett temporärt hinder som de medvetna och ansvarsfullare senare hoppades kunna avlägsna.

För det tredje. Ett system som bevarade den privata handeln i sin helhet tvingade varje fabrik och verkstad att sälja vad de producerade privat. Arbetarna konkurrerade därför med varandra och förstörde den moral och den känsla av solidaritet som existerade mellan dem och tvingades in i en fri konkurrens som ökade i proportion till den grad som de ekonomiska svårigheterna blev mer akuta.

De mer medvetna militanterna bland arbetarna var väl medvetna om dessa faror och det dröjde inte länge förrän de framförde sina farhågor. Först genom press och föredrag och senare genom stora fackföreningsmöten. Man förstod att om inte arbetarna tog produktionen i egna händer och avskaffade den arbetare-byråkrati som skapats genom kollektiviseringslagen, skulle allt som utförts förstöras genom den förlorade solidariteten och det materiella slöseriet.

Så småningom, kämpande mot auktoriteterna, strävade fackföreningarna inom det större flertalet industricentra i Katalonien att övertaga kontrollen över de "kollektiviserade" fabrikerna och verkstäderna. De lyckades delvis. Men den delseger som uppnåddes var resultatet av många, långa månader av agitation, och under denna tid, hade de ickerevolutionära krafterna helt avstängt CNT och Largo Caballero från makten. De krafter som motarbetade socialiseringen blev tillsammans med den reaktionära motoffensiven mäktigare. På det hela taget kan fastställas att fackföreningsaktionen var framgångsrik. Tyvärr ökades svårigheterna. Då den verkliga industriella socialiseringen påbörjades blev bristen på råmaterial allt mer svårbemästrad. Textilindustrin behövde ull och bomull. Metallindustrin behövde stål och trävaruindustrin timmer. Och, som om inte dessa svårigheter var tillräckliga, gjorde regeringens politik sakernas tillstånd än värre.

Regeringen tog "kontrollen över råmaterialet" i sin hand. Detta var ett sätt att beröva fackföreningarna deras makt och sabotera deras arbete. Sedan nationaliserades den större delen av industrin. Detta var en förevändning för att överta allt det som arbetarna fått igång och för att förstöra socialiseringen.

Emellertid utvecklades inte allt som jag nu har beskrivit det. Lyckligtvis övertog några fackföreningar i Katalonien sina respektive industrier i egna händer redan från början och åsidosatte helt regeringens order. Och i vissa städer runt om i Katalonien praktiserades socialiseringen allt ifrån början och detta har sedan visat glädjande resultat.

Barcelona

I Barcelona dirigerade Hälsovårdsarbetarna, Transportarbetarna, Gas- och vattenarbetarna och arbetarna vid de offentliga nöjesanordningarna själva sina arbeten. Hälsovårdsarbetarna och nöjesindustriarbetarna grundade sina fackföreningar först efter revolutionen. De uträttade icke desto mindre ett gott arbete. Hälsoarbetarförbundet fick avdelningar runt om i Katalonien och organiserade den medicinska servicen så utmärkt att snart varje by hade sin doktor.

De katalanska järnvägarna är ett liknande exempel på vad arbetarna skulle ha förmått göra om de ej hade paralyserats av de medgivanden som gjorts åt de borgerliga. De tre huvudlinjerna vilka tidigare tillhörde tre olika utländska bolag som ständigt konkurrerade med varandra, förenades till att bilda ett företag som senare leddes av en centralkommitté bestående av medlemmar från UGT och CNT, inalles tolv kamrater. Det fanns mycket få lokförare ty de flesta av dem var utlänningar och de återvände till sina resp. land. Trots detta uppnåddes underbara resultat.

Granollers

Vid sidan om Barcelona kan man ge andra anmärkningsvärda exempel på organisation. Ta exempelvis den lilla staden Granollers. Allting socialiserades där av fackföreningarna och kommunen. Och allt gick perfekt. De små verkstäderna försvann – detta förekom på hundratal platser där arbetarna övertog produktionen – och omfördelningen klarades snabbt av de kommunala kooperativa företagen; de mindre affärsföretagen kontrollerades först och bortskaffades senare och handelsidkarna fick sysselsättning antingen i de kooperativa butikerna eller inom annan handel.

Castellón

Om vi reser söderut utefter Medelhavet når vi snart Castellón. Litet eller ingenting alls har sagts om denna stad trots det faktum att metallindustrin där alltsedan oktober 1936 helt varit i fackföreningarnas händer. De andra industrierna arbetar i samma riktning och detta trots att denna stad saknar syndikalistiska traditioner. Men arbetarna saknade inte vanligt sunt förnuft och var djupt medvetna om sitt ansvar.

Alcoy

Om vi tar Alcoy i provinsen Alicante har vi ett ännu bättre exempel. Arbetarna där har länge varit väl organiserade och ingen mobiliseringslag var nödvändig för militanterna. De övertog snabbt fabrikerna och verkstäderna och organiserade upp produktionen på ett nytt sätt.

Varje industri tillhör centralt den Fackliga administrationskommittén. Denna kommitté är uppdelad i lika många avdelningar som det finns huvudindustrier. När en order mottagits av försäljningsavdelningen skickas den vidare till produktionsavdelningen som beslutar vilken fabrik som är bäst lämpad för den efterfrågade artikeln. Då den frågan är löst beställes de nödvändiga råvarorna från motsvarande avdelning. Instruktioner lämnas till verkstäderna att skaffa material och slutligen erhåller uppköpsavdelningen uppgifter om transaktionen så att den kan skaffa önskad materiel.

En sådan här översikt, som om det fanns plats skulle kunna göras hur lång som helst, visar att Spaniens frihetliga arbetare samordnar och rationaliserar produktionen på ett långt mer tillfredsställande sätt än kapitalismen tidigare gjorde. Och jag vill särskilt betona det faktum att de små ohälsosamma och dyrbara verkstäderna och fabrikerna försvunnit samt att varje del av produktionsapparaten användes till produktion av artiklar som är särskilt lämpade för den. Administrativ centralisation är ett av de mest framträdande dragen. Man kan alltså fastslå att överallt där inget samarbete med de politiska partierna paralyserat arbetarna har dessa, även där deras fackföreningar är helt nybildade, kunnat organisera produktionen och distributionen på ett helt tillfredsställande sätt. Det återstår blott att beskriva den roll som arbetarna spelade inom administrationen och den industriella förvaltningen.

De industriella administrationskommittéerna är varken självständiga eller ofelbara. Fackföreningarna existerar fortfarande och deras kontrollkommission kontrollerar aktiviteten i dess helhet. Den är utnämnd av fackföreningarnas generalförsamling och har delegater direkt från fabrikerna och verkstäderna för att aldrig förlora kontakten med arbetarna. På arbetsplatserna finns kommittéer valda av alla arbetarna på platsen. Dessa kommittéer är ansvariga för utförandet av de instruktioner som mottas och som rör arbetets ledande. I sin tur skickar de sina observationer till den centrala fackföreningsledningen. Och på generalförsamlingarna antas beslut som gäller både det dagliga livet på arbetsplatserna och administrationskommitténs arbete.

Det är därför inte frågan om en diktatur utan snarare om en funktionell demokrati, i vilket allt arbete spelar den roll som fastställts genom allmän omprövning på generalförsamlingen.

Jordbrukets socialisering

Men det är i jordbrukets socialisering som man finner det bästa exemplet på social verksamhet.

Denna socialisering genomfördes inte likformigt och fullständigt överallt vid samma tidpunkt. Den började i Aragonien, inspirerad av de frihetliga socialisterna, och spred sig därefter till Levanten och den del av Andalusien som hölls av antifascisterna. Slutligen utsträcktes den till södra Katalonien och Kastilien.

Den agrara revolutionen har inlett praktiserandet av den frihetliga rättvisan. Och den har gjort det med ett sådant resultat att till och med de anarkistiska teoretikerna, dessa som alltid försvarat de idéer som nu omsattes i praktiken, blev häpna, och de kommer aldrig att glömma den dröm i vilken de levde.

Låt oss tillägga att den djupa sociala känsla som karaktäriserar den spanska bonden var nödvändig för att göra dessa idéer till verklighet.

Aragonien

Inom ungefär tre månader organiserade de flesta byarna i Aragonien, av vilka några erövrats ur fascisternas händer av styrkor ledda av Durruti och andra "odisciplinerade" guerillaband, kollektiva jordbruk. Man får inte förväxla dessa kollektiv med de industriella "kollektiv" som skapades efter den kollektiviseringslag som ovan nämnts och efter instruktioner som getts av den katalanska regeringen. Dessa två sorters kollektiv är helt olika saker.

De aragonska kollektiven kom alla till på i stort sett samma sätt. Efter att de lokala myndigheterna besegrats om de var fascister, eller om de inte var det, sedan de blivit ersatta av antifascister eller revolutionära kommittéer, sammankallades ett sammanträde med alla invånare för att besluta hur organisationen av livet skulle läggas upp.

Ett av de första stegen var att samla in skörden, inte blott från de småbruk som ännu fanns kvar utan vad som var betydelsefullare, från de stora godsägarnas ättegods. Dessa godsägare var alla konservativa "caciques" eller självtillsatta ledare för trakten ifråga. Grupper organiserades för att skörda och tröska det vete som tillhörde dessa storgodsägare. Kollektivt arbete började spontant överallt. Eftersom detta vete sedan inte kunde lämnas till någon särskild person utan att detta skulle varit orätt mot alla de andra, sammanfördes alltsammans och ställdes under kontroll av en lokalkommitté, så att vetet skulle komma alla invånarna till del, antingen för konsumtion eller för byte mot manufakturvaror som kläder, skor etc. åt dem som mest behövde det.

Det var sedan nödvändigt att arbeta på de fält som tillhört de stora godsens. Dessa var i allmänhet de mest omfattande och bördigaste i hela regionen. Saken togs upp till behandling i byrådet. Det var vid detta möte som kollektivet blev slutligt beslutat, om det inte redan skett. Ofta blev allt klart redan vid den första sammankomsten.

En man valdes att sköta jordbruket och boskapsskötseln (eller om det var ett stort kollektiv, en man utsågs till vardera uppgiften), en till den lokala distributionen, en till att ordna med utbyte med andra kollektiv och för inköp, en att sköta det officiella, en hygienen, en undervisningen, en det revolutionära försvaret. Ibland utsågs flera, ibland färre förtroendemän.

Arbetarna samlades sedan i grupper. Dessa grupper delades i allmänhet in efter de zoner som kommunen var indelad i, för att lättare kunna omfatta allt arbete. Antalet zoner beror inte blott på arealen utan även på landskapets utseende och Spanien är som bekant ett bergigt land. Varje arbetargrupp väljer sin förtroendemän. Dessa förtroendemän sammanträffar varannan

dag eller en gång i veckan med den som sköter jordbruket och boskapsskötseln för att samordna alla skilda verksamheter.

De beslutar exempelvis om vilka fält som skall plöjas upp eller om en viss grupp skall arbeta med vetet eller vinet, eller om olivträden eller andra fruktträd skall beskäras, eller om potatisen skall sättas o. s. v. Allt eftersom arbetet var viktigt och betydelsefullt sändes grupper från den ena zonen till den andra som hjälp.

I denna nya organisation försvann småbruket nästan helt. I Aragonien övergick frivilligt 75 proc. av småbrukarna i kollektivet. De som vägrade respekterades. Det är absolut osant att säga att de som deltog i kollektiven var tvingade att delta. Man kan inte nog betona detta förhållande med anledning av allt det förtal som varit om kollektiven på denna punkt. Det är så långt ifrån sanning, att det agrara kollektivet på alla platser skapat en speciell valutakurs för småbrukarna och låtit trycka ransoneringskort speciellt för dem, för att tillförsäkra dem de industriprodukter de behöver, på samma sätt som de gör för kollektivisterna.

I denna egendomsomflyttning måste man speciellt betona den praktiska handling och den psykologiska finess från de organiserades sida, som gett varje familj en bit egen jord på vilken varje jordbrukare odlar för eget behov de grönsaker han föredrar på det sätt han föredrar att odla dem. Deras individuella initiativ kan härigenom utvecklas och tillfredsställas.

Nya brukningsmetoder

Kollektiven har gjort det möjligt att såväl inom jordbruket som industrin uppnå en rationalisering som var omöjlig under småbrukarens tid och även på de större godsens. Traktorer och annat maskineri användes överallt där det är mest nödvändigt. De dagar har nu glömts då produktionsmedlen stannade oanvända i de rikas lador medan de fattiga bönderna bearbetade landet med romanska plogar dragna av utsläpade åsnor och mulor! Lastdjur användes till det arbete vartill de är lämpade. De starka mulorna gör det tunga arbetet och de svagare det lättare.

Dessutom användes nu bättre utsäde. Detta har möjliggjorts därigenom att man kan köpa upp stora kvantiteter, något som småbönderna inte kunde göra tidigare. Sättpotatis kommer från Irland och när det gäller vete användes endast utvalda sorter. Kemiska gödningsämnen användes rikligt. Eftersom det är moderna maskiner som användes – traktorer och moderna plogar erhöles genom utbyte eller inköp direkt från utlandet – kan jorden brukas djupare och därigenom har man med samma mängd utsäde kunnat frambringa långt mer än det man kunnat uppnå med de villkor som var under tidigare år.

Dessa nya metoder har också gjort det möjligt att utöka den besädda arealen. I Aragonien tillåter mej mina undersökningar att säga att veteproduktionen ökat med 30 proc. sedan kollektiviseringen. En ökning av avkastningen kan även konstateras när det gäller andra sädeslag och potatis, sockerbetor, lucern etc.

Lönen

Löneproblemet är av den allra största betydelse. Detta är den första gången i historien som den anarkistiska principen om ”åt var och en efter behov” blivit omsatt i praktiken. Den har uppnåtts efter två vägar: utan pengar alls i ett flertal delar av Aragonien och med lokala mynt i andra delar och i de flesta av de kollektiv som upprättades på andra håll. Familjelönen betalas ut i dessa i pengar och är till sin storlek beroende av antalet familjemedlemmar. Ett hushåll där både mannen och kvinnan arbetar eftersom de inte har några barn erhåller låt oss säga 5 pesetas per dag. Ett annat hushåll där endast mannen arbetar eftersom hustrun har ett, två eller tre barn att sköta erhåller 6, 7 resp. 8 pesetas. Det är behoven och inte produktionen tagen ur

strängt ekonomisk synpunkt som bestämmer löneskalan eller distributionen av olika varor, där mynt inte längre existerar.

Ömsesidig hjälp

Denna rättsprincip utvidgas mer och mer. Den utrotar helt välgörenheten och tiggeriet och även fattigunderstöden. Det finns inte längre några nödlidande. De som arbetar arbetar samtidigt för andra på samma sätt som de andra arbetar för dem och deras barn.

Men denna ömsesidiga hjälp sträcker sig utom byarna. Innan fascisterna förstörde de aragonska kollektiven gjorde distriktsfederationerna allt som stod i deras makt för att motverka naturens olika bördighet etc. genom att till de sämst lottade byarna skaffa maskiner, mulor, utsäde etc., vilket allt var avsett att hjälpa dem att öka skörden inom området ifråga. Dessa verktyg erhöles genom förmedling av Federationen som åtog sig leveransen av produktionen från 20, 30, 40 eller kanske 50 kollektiv och efterfrågade även i deras namn olika industriområden de produkter de i sin tur önskade tillbaka.

*

Allt jag skrivit i denna skrift skulle vara tillräckligt för att förstå den moraliska sidan av revolutionen och för att beriktiga min ståndpunkt att aldrig har någonting liknande uppnåtts under civilisationens historia. Men det finns ytterligare några synpunkter som förtjänar vår uppmärksamhet.

Låt oss ta undervisningen till exempel. Överallt där revolutionen lyckats kan allvarliga ansträngningar noteras på detta område.

Skolor har skapats i kloster och seminarier som i allmänhet var de mest lämpade byggnaderna. Dessa skolor kan räknas i tusental. Var och ett av de femhundra kollektiven i Levanten har sin egen skola, vanligtvis i en vacker omgivning, i apelsinlundar eller vid foten av ett snötäckt berg.

I Aragonien, Katalonien och Kastilien, överallt kan samma uppmärksamhet på uppfostrans område iakttagas. Aldrig tidigare har ett så stort steg framåt tagits i Spaniens historia.

Överallt där inte regeringen eller staten fått makten, har också läkarvården socialiserats, d. v. s. den har ställts till var och ens förfogande. Läkaren undersöker alla sjuka och kollektivet betalar honom. Det senare tillhandahåller också all medicin och ombesörjer att alla svårt sjuka och skadade sändes till sjukhus eller sanatorier. Små dispensärer har byggts i vissa byar och dessa underhålles av distriktets medel. Ingen tillåtes dö eller bli sjuk på grund av bristande vård och uppmärksamhet.

I nästan alla kollektiviserade byar i Aragonien grundades också ålderdomshem till vilka alla äldre av båda könen som var utan familj fick tillträde. De bästa byggnaderna utvaldes till dessa hem. Ingen barackregim, de gamla kom och gick som de ville.

Gaston Leval: Principer och lärdomar

1. I fråga om juridiska principer var kollektiven något fullständigt nytt. De var inga syndikat, inte heller var de kommuner i någon traditionell bemärkelse; de hade inte ens någon närmare likhet med medeltidens fria städer. Emellertid stod de närmare kommun än syndikatprincipen. Ofta kunde de lika gärna, i likhet med det i Binefar, ha kallats gemenskaps-samhällen.

Kollektivet var en enhet; i det var yrkesgrupper, allmänna inrättningar, handel och kommunala funktioner underordnade och beroende. I fråga om organisation och inom sina speciella arbetsområden var dessa emellertid självständiga.

2. Jordbrukskollektiven var, trots namnet, till syfte och ändamål fria kommunistiska organisationer. De tillämpade regeln ”av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov”. Där pengar var avskaffade tillförsäkrades varje person en bestämd mängd varor och där pengar fortfarande förekom erhöll varje familj en lön, som var beroende av antalet familjemedlemmar. Fastän tekniken varierade var den moraliska principen och de praktiska resultaten de samma.

3. I jordbrukskollektiven utvecklades en extrem solidaritet. Inte bara varje person tillförsäkrades det nödvändiga utan även distrikt-federationerna tillämpade i allt högre grad principen om ömsesidig hjälp i inter-kollektiv skala. För detta ändamål skapade de gemensamma reserver till hjälp åt byar med sämre naturliga förutsättningar. Inom industrin tycks detta ha börjat i Hospitalet vid Katalanska järnvägen och tillämpades senare i Alcoy. Hade den politiska kompromissen inte hindrat öppen socialisering skulle ömsesidig hjälp ha praktiserats mycket allmännare.

4. En erövring av enorm betydelse var kvinnans rätt till livsuppehälle oberoende av sysselsättning. I omkring hälften av jordbrukskollektiven erhöll kvinnorna samma lön som männen.

5. Barnens rätt till livsuppehälle blev också oförbehållsamt erkänd: inte som någon storslagen allmosa men som en rätt som ingen kunde drömma om att förneka. Skolorna var öppna för barn upp till 14 eller 15 års ålder – den enda garantin för att föräldrarna inte skulle sätta barnen i arbete tidigare och för att undervisningen verkligen skulle bli allsidig.

6. I alla jordbrukskollektiv i Aragonien, Katalonien, Levanten, Kastilien, Andalusien, Estremadura bildade arbetarna grupper för att dela upp arbetet eller jorden; vanligtvis åtog sig varje grupp ett bestämt område. Delegater valda av arbetsgrupperna planerade arbetet tillsammans med kollektivets jordbruksdelegat. Denna typiska organisation växte fram helt spontant på lokalt initiativ.

7. Förutom dessa metoder – och liknande samarbete mellan specialiserade grupper – samlades hela kollektivet varje eller varannan vecka eller en gång i månaden. Detta var också en spontan förändring. Mötet redogjorde för medlemmarnas verksamhet och diskuterade speciella fall och oförutsedda problem. Alla invånare – män och kvinnor, arbetare och andra – tog del i diskussionen och besluten. I många fall hade även ”individualisterna” (icke-medlemmar i kollektivet) samma rättigheter vid mötet.

8. Inom jordbruket var de mest typiska framstegen: den snabbt ökade användningen av maskiner och konstbevattning; större differentiering och skogsbruk. Inom kreatursaveln: urvalet och ökningen av aveln, tillämpning av aveln efter lokala förhållanden och byggandet av kollektiva ladugårdar i stor skala.

9. Produktion och handel harmoniserades allt mer och distributionen blev mer och mer enhetlig; först samordning inom distriktet sedan inom regionen och slutligen utvecklingen av en nationell federation. Distriktet (comarca) var enheten för handeln. I exceptionella fall kunde en isolerad kommun sköta sin egen handel under kontroll av distriktsfederationen, som höll ett öga på kommunen och kunde ingripa om dess handelspraxis verkade skadligt på den allmänna ekonomin. I Aragonien började Kollektivens Federation, bildad i januari 1937, att samordna handeln mellan regionens kommuner och att utveckla ett system av ömsesidig hjälp. Tendensen till enhet blev tydligare genom införandet av ett ”producentkort” och ett ”konsumentkort” – som medförde att all lokal och nationell valuta slopades – genom ett beslut av februarikongressen 1937. Samordningen av handeln med andra regioner och utlandshandeln ökade stadigt. När olikheter i utbytet eller ovanligt höga priser skapade överskott användes det av den regionala federationen för att hjälpa de fattiga kollektiven. Solidariteten breddade således ut sig även utanför distriktet.

10. Industriell koncentration – nedläggandet av små verkstäder och oekonomiska fabriker var karaktäristiskt för kollektiviseringen både i landsbygdskommunerna och i städerna. Arbetet rationaliserades på basis av sociala behov – i Alcoys industrier och i Hospitalets, i Barcelonas kommunala transportväsen och i kollektiven i Aragonien.

11. Det första steget mot socialisering var ofta att dela upp större egendomar (som i Segorbe- och Granollersdistriktet och i ett antal byar i Aragonien). I vissa andra fall var det första steget att tvinga de kommunala styrelserna att bevilja omedelbara reformer (kommunalt övertagande av jordarrende och läkemedel i Elda, Benicarlo, Castellone, Alcaniz, Caspe etc.).

12. Undervisningen gjorde makalösa framsteg. De flesta av de helt eller delvis socialiserade kollektiven byggde åtminstone en skola. 1938 t. ex. hade varje kollektiv i Levanten sin egen skola.

13. Antalet kollektiv ökade stadigt. Rörelsen uppstod och utvecklades hastigt i Aragonien, erövrade delar av Katalonien, fortsatte sedan till Levanten och senare till Kastilien. Enligt pålitliga vittnesmål kunde resultaten i Kastilien verkligen ha överträffat Levanten och Aragonien. Estremadura och den del av Andalusien som inte erövrades omedelbart av fascisterna – speciellt provinsen Jaen – hade också sina kollektiv. Kollektivens karaktär växlade naturligtvis efter lokala förhållanden.

14. Vi saknar exakta siffror på antalet kollektiv i Spanien. Enligt februarikongressens i Aragonien 1937 icke kompletta statistik och de uppgifter jag samlade fanns det 500 år 1938. Till dessa måste läggas de i andra regioner. Rörelsens utveckling kan anas av följande siffror: i februari 1937 hade Anguesdistriktet 36 (siffrorna givna vid kongressen), i juni samma år hade det 57. I min undersökning fann jag bara två kollektiv som hade misslyckats: Boltona och Ainsa i norra Aragonien.

15. Ibland utökades kollektiven genom andra former av socialisering. Sedan jag lämnat Carcagente socialiserades handeln. I Alcoy växte konsumentkooperationen upp som komplement till den syndikalistiska produktionsorganisationen.

Det fanns andra exempel av samma slag. 16. Kollektiven skapades inte enbart av den frihetliga rörelsen. Fastän deras juridiska principer var rent anarkistiska skapades väldigt många kollektiv spontant av människor utanför vår rörelse (”omedvetet frihetliga”). De flesta kollektiv i Kastilien och Estremadura organiserades av katolska och socialistiska bönder; i några fall kan de naturligtvis ha varit inspirerade av propaganda från enskilda anarkistiska militanter. Många medlemmar av UGT ingick i eller organiserade kollektiv trots att deras organisation officiellt bekämpade rörelsen.

17. Små jordägare respekterades. Deras upptagande i konsumentkortsystemet och i den kollektiva handeln talar för detta. Det fanns bara två förbehåll: de fick inte ha mer jord än de kunde bruka, och de fick inte föra någon privat handel. Medlemsskapet i kollektivet var frivilligt: "individualisterna" anslöt sig bara om och när de blev övertygade om fördelarna av att arbeta gemensamt.

18. De största hindren för kollektiven var:

(a) Förekomsten av konservativa samhällsskikt, och partier och organisationer som representerade dem. Republikaner av alla fraktioner, vänster- och högersocialister (Largo Caballero och Prieto), stalinkommunister och ofta POUM-isterna (Innan de uteslöts ur Katalanska regeringen – Generalidad – var POUM inget verkligt revolutionärt parti. Det blev det när det hamnade i opposition. Till och med i juni 1937 angreps kollektiven i ett manifest distribuerat av POUM-sektionen i Aragonien). UGT var det viktigaste instrumentet för de olika politikerna.

(b) Oppositionen från vissa små jordägare (bönder i Katalonien och Pyrenéerna).

(c) Frukten även bland medlemmar i kollektiven, att regeringen skulle förstöra organisationerna en gång kriget var över. Många, som inte var verkligt reaktionära och många små jordägare, som i annat fall skulle anslutit sig till kollektiven, hölls tillbaka av detta.

(d) De öppna attackerna mot kollektiven. Vilket inte syftar på Franco-truppernas tydligt destruktiva handlingar varhelst de drog fram. I Kastilien leddes attacken mot kollektiven av beväpnade kommunisttrupper. I Valencia-regionen stod slag i vilka även pansarvagnar användes. I Huescaprovinsen ansatte Karl Marx-brigaden kollektiven. Macia-Company brigaden gjorde det samma i Teruelprovinsen. (Men båda flydde alltid från strid med fascisterna. Karl Marx brigaden förblev alltid inaktiv medan våra trupper slogs för Huesca och andra viktiga platser; Marxisttrupperna såg alltid till att de fick bilda eftertrupp.)

19. I arbetet med nyskapandet, omformningen och socialiseringen visade bönderna ett överlägset socialt medvetande i jämförelse med arbetarna i städerna.

Augustin Souchy: Två jordbrukskollektiv i Aragonien

Augustin Souchy gjorde 1937 en rundresa i Aragonien och besökte då en mängd av de kollektiviserade byarna där. Han skrev ned sina intryck till en bok, som kom på svenska 1938 under titeln Bland spanska bönder. Den bör läsas i sin helhet av alla som så fullständigt som möjligt vill sätta sig in i kollektiviseringen i det fria Spanien under inbördeskriget.

Calanda

På bytorget mitt emot kyrkan reser sig en nyuppförd springbrunn av granit. På dess sockel är CNT:s och FAI:s initialer inhuggna. Kyrkan är i dag förvandlad till livsmedelsmagasin. De olika försäljningsavdelningarna är ännu inte helt färdiga – köttbutiken befinner sig i en tillbyggnad. Allt är nyinrett, hygieniskt och snyggt. Man köper inte för pengar, kvinnorna erhåller kött på arbetsintyg. De behöver inte betala någonting, inga prestationsgrader erfordras. Man tillhör gemenskapen, kollektivet, det är nog för att erhålla kött och andra livsmedel.

Befolkningen har inga pengar och behöver inte heller några. Milismän kommer till CNT:s syndikatsexpeditioner för att köpa frimärken. De betalar med pengar; civilbefolkningen lämnar sina brev utan pengar eller märken. Kollektivkommittén sörjer för att de avsändas.

Platsen har 4.500 invånare och ligger i distriktet Alcoriza. CNT är den dominerande organisationen, och till den är bl. a. 700 familjeförsörjare anslutna. Kollektivet har 3.500 medlemmar, resten är individualister. FAI-grupper finns inte, Juventudes Libertarias har 180 medlemmar. Sedan någon månad har även UGT och republikanska vänstern några medlemmar.

Byn är rik – i kassan finns 23.000 pesetas – och ren och vacker. Man producerar olja, säd, potatis, vin och frukt. Huvudprodukterna är olja och frukt. Av olja produceras årligen 1.750 kilo. Tidigare fanns här ett fåtal storgodsägare, vars egendomar beslagtogs efter den 19 juli. Kollektivister och individualister arbetar fredligt bredvid varandra. I byn finns två kaféer, ett är kollektiviserat, det andra inte. Här samlas på kvällen arbetarna i ljusa behagliga rum, prydda med CNT- och FAI-affischer, för att dricka kaffe, diskutera och läsa tidningar. En sorts klubbbrum alltså.

Ett vackert uttryck för den kollektiva andan är den gemensamma frisörsalongen. Förr var bönderna och arbetarna skäggiga, nu finner man endast slätrakade ansikten. Rakningen är gratis. Var och en kan låta raka sig två gånger i veckan. Den prydliga salongen innehåller tolv frisörstolar. Vin utdelas med 5 liter i veckan per person. På livsmedel lider befolkningen ingen brist, inte heller på tyg eller kläder. Dagligen erhåller 40 personer tyger av olika slag. Man har infört ett nummersystem, det går efter tur och ordning. Från Barcelona har man i utbyte mot olja förskaffat textilvaror.

Arbetet är hårt, det fattas arbetskraft. 500 unga män, alla från CNT, är vid fronten och kämpa mot fascismen. Kollektiviseringen genomfördes omedelbart efter den 19 juli. Här är allt kollektiviserat, med undantag av ett par småaffärer, vilka ville förbli självständiga. Apoteket tillhör kollektivet, dit också läkaren är ansluten. Han erhåller inga pengar, han försörjes av kollektivet.

Municipalrådet består av 6 medlemmar, 4 från CNT och 2 från Juventudes Libertarias. Ungdomen är särskilt aktiv. Den har tagit initiativet till en badstuga och ett bibliotek, ordnar möten och kulturfest. Biografen är kollektiviserad. Det bästa i byn är Ferrer-skolan. 1.233 barn erhåller undervisning. Skolhuset är ett före detta kloster. Tidigare fanns i byn 8 lärare. CNT:s kollektiv har anställt ytterligare 10 och nu finns alltså i byn 18 lärare. En

utomordentlig anda härskar mellan barnen och lärarna. Lärometoderna är moderna, resultaten utmärkta. Skolan uppehåller en liten smådjursfarm. För barn till milismän, som ligger vid fronten, ordnas kollektiva matsalar. Barn som visa speciell begåvning skickas bort för att fortsätta studierna vid lyséet i Caspe. 12-14 barn kommer härvid i fråga. Kollektivet svarar för kostnaderna.

Även ”individualisterna” drar nytta av kollektivet. De behöver inte betala hyra eller lyse. Byn har en egen kraftanläggning, som drivs med vattenkraft. Man respekterar småbonden, som ännu inte insett kollektivismens fördelar. Kollektivisterna är nöjda med resultaten. Förr var det hungersnöd under månaderna april, maj och halva juni. I dag är det bättre, levnadsstandarden är högre. Alla hantverkare tillhör kollektivet. Smådjursavel drivs individuellt; varje bonde håller sig med ett svin.

Tidigare fanns här en bankfilial. I dag är banken stängd. 70.000 pesetas beslagtogs, dvs. övertogs av lokalfederationen. För dessa pengar anskaffar man nödvändiga varor utifrån.

Bönderna eller lantarbetarna arbeta i grupper på tio man. Marken är indelad i zoner. Varje grupp med en delegerad i ledningen bearbetar sin zon.

Hos befolkningen lever en stark anda av gemensamhet. Man tänker inte mera på att privat samla pengar eller ägodelar. Inte heller milismännen sänder sina pengar hem utan till kollektivet. Det är den stora familjen, som sörjer för alla gemensamt.

Oliete

Byn ligger vid floden Martin, en biflod till Ebro, i provinsen Teruel. De 2.200 invånarna var till största delen småbönder.

I kasernen fanns en gång civilgardister. Den 19 juli 1936 utbröt en mot den radikala befolkningen riktad terror. En stor del av befolkningen, med undantag för CNT:s kända militanter, drog sig tillbaka ur byn. Några dagar efteråt kom de tillbaka. De hade förenat sig med en avdelning ur den antifascistiska CNT-kolonnen ”Jubert” och förjagade civilgardisterna. Med civilgardisterna flydde också några fascister. I den befriade byn stå kasernerna tomma, och tills i dag ha inga beväpnade styrkor dragit in. Två anarkister, som redan under Primo de Riveras diktatur var förföljda, är byns organisatörer. De levde under flera år som emigranter i Frankrike och återvände hem strax före den 19 juli. De var förtrogna med den anarkistiska ideologin, de förstod att skilja olika socialistiska teorier och system. Deras läror föll i god jordmån. Pi y Margalls och Anselmo Lorenzos idéer var kända i byn. Kollektivismen hade en lång lärotid bakom sig. Teorierna fanns, nu skulle de praktiseras.

Sedan byn befriats från de beväpnade fascisterna beslöts att avskaffa ”individualismen”. Pengarna avskaffades. Jorden uppdelades i zoner för de av sig självt skapade arbetsgrupperna. Smådjursbeståndet kunde bönderna behålla. Större djurbestånd i händerna på enskilda fanns inte. I några fall företogs en rättvisare uppdelning. En plan upprättades för skapandet av en kreatursfarm. Det nya kollektivistiska systemet fordrade att konsumtionen gjordes oavhängig produktionen. Var och en skulle erhålla nog att äta. Huvudproduktionen är olja. Fördelningen genomfördes så: 34 liter olja per person för resten av året, bönor och grönsaker obegränsat, en liter vin dagligen. Allt detta utdelades gratis. Varje vuxen person har därtill rätt att konsumera andra varor till ett värde av 0,40 pesetas per dag, 12 pesetas i månaden. För barn under 14 år gäller hälften av denna summa. Det gäller alltså beklädnad eller personliga behov (kaffe, tobak o.s.v.).

”Konsumtionsbutiken” är inredd i den f.d. kyrkan. Där förr sakristian var är nu en makaronfabrik. Det var söndag då vi besökte byn. Under skördetiden arbeta alla på fälten. Kommunförvaltningen beslöt att var och en, inte endast skördarbetarna, under skördetiden måste

arbeta på söndagarna. Kyrkan, d.v.s. livsmedelskooperativen, annars stängd på söndagarna, var nu öppen. En rundgång därinne övertygade oss om att där fanns fullt upp av allting. Ingen beklagade sig heller. Vi talade med apotekaren.

– I dag, förklarade han, förbrukas fem gånger mera medicin än tidigare. Medikamenterna kosta ju ingenting, och ingen vill gå omkring med sjukdom ...

Mjölks finns endast litet. Byn har 14 mjölkkor; man måste ha läkarattest om man vill ha mjölk. Det finns 149 sådana personer i byn, som erhålla mjölk utan ransonering på läkarattester. Man för noggranna böcker. De erhållna varorna införs i en konsumtionsbok. Men kooperativen för också in allt i sina böcker. När som helst kan fastställas hur mycket den och den har erhållit av livsmedel och förbrukningsartiklar.

Förbrukningen av arbetsverktyg och arbetsmateriel för snickare, smeder och andra hantverkare är statistiskt uträknat. Socialiseringen är fullständigt genomförd. Kollektivet arbetar mönstergillt.

Exporten, försäljningen av varor till andra kommuner och städer, uppgår månatligen till 35,000 pesetas. Dessa pengar användas för inköp av varor som inte framställas inom kommunen, men handelsbalansen är aktiv. Pengar användas endast för dessa yttre handelstransaktioner. Skatt betalas inte, ej heller ljus och hyra.

Arbetet på fälten företages i grupper. En klocka har man låtit hänga kvar i kyrktornet, de andra är borttagna. Den ringer morgon och middag, till arbete och matrast. För gruppdelegaterna vid de olika arbetslagen har man inköpt klockor, så att de kan hålla arbetstiden.

Förr arbetade småbönderna nästan ett halvt år på andra ställen. De kunde inte livnära sig i hemorten, då de inte hade tillräckligt med jord. Det har ändrat sig i detta hänseende. Kollektivets jord räcker till att försörja befolkningen. Nu fattas arbetskraft, flera hundra unga män är ute vid fronten. Dessa frontkämpar känna sig också som medlemmar och barn av kommunen. 5000 pesetas ha de sänt till den kollektiviserade kommunen. De vilja sända mer, så att kommunen skall kunna inköpa nya lantbruksmaskiner.

Medlemmarna i kollektivkommittén är begeistrade anarkister. De ha tagit ett storslaget initiativ. I platsens omgivning har man funnit kol. Omedelbart grep man sig an med arbetet och undersökningarna. Olivolja sändes till Barcelona, och för pengarna köpte man maskiner, elektrisk ledningsmateriel, motorer och ett pumpverk. Aderton unga arbetare är sysselsatta i kolgruvan. Första januari 1937 satte man i gång. Ingen ingenjör, ingen tekniker var till hands. En av de båda emigranterna hade under sin långa emigrationstid arbetat i Nordfrankrikes kolgruvor. Sina erfarenheter ställde han i det nya företags tjänst. Spår och ledningar anlades, efter några veckor började brytningen. Produktionen uppgick efter någon tid till 1 järnvägsvagn om dagen. Produktionen kunde naturligtvis höjas, om det bara funnes nog maskiner och arbetskraft.

Tre byinnevånare, som under en längre tid övat kritik mot kollektivet uteslöts ur gemenskapen. Efter någon tid bad de att åter få bli upptagna.

Det finns intet municipalsråd. Kollektivkommittén är det högsta rådet. Den förre alcaldens sekreterare är bydomare. Till den 19 juli 1936 var CNT den enda organisationen. Några månader senare grundade några forna anhängare av den katalanska vänstern ett syndikat av UGT. CNT ställde ett hus till syndikatets förfogande, och man respekterade varandra inbördes. I maj 1937, när broderkampen utbröt i Barcelona, överföll några UGT-medlemmar en av CNT:s kommittémedlemmar på bygatan och sköt ned honom. Gärningsmannen flydde. CNT stängde UGT:s lokal, och medlemmarna gick alla över till CNT, där de tidigare varit

organiserade. CNT är nu den enda organisationen på platsen. Naturligtvis finns det också FAI-grupper, fyra stycken, och en organisation av Juventudes Libertarias, med 130 medlemmar. Ungdomen har sina lokaler i det forna kommunalhuset. Man inrättar ett ateneum och ett offentligt bibliotek. Fängelset står tomt, det tjänar som lagerrum för byggnadsmateriel. Femtio kilometer västerut pågår kriget, men byn ligger i djupaste fred, den vakar över sin frihet och arbetar på sitt välstånd.

Över förhållandena mellan kollektivisterna och individuella fattades den 22 april ett beslut i kollektivet. Det lyder:

Alla kamrater, som inte är nöjda med kollektivet, ha full rätt att utträda och individuellt arbeta på sin jord. Men ingen får besitta mera jord än han själv med sina familjemedlemmar kan bearbeta eller med hjälp av kamrater, dock förutsättes härvid att denna hjälp inte får leda till utsugning av någon.

De individuella kamraterna få under inga förhållanden företaga sig något som kan skada kollektivet. I annat fall komma de att betraktas som kontrarevolutionärer. De kollektivistiska kamraterna respektera de individuella. Militanterna från båda arbetarcentralerna (UGT och CNT) är anhängare av kollektiviseringen och förplikta sig att göra allt som kan lända kollektivet till nytta.

Kollektivets kooperativ öppnar ett löpande konto för varje individuell, där värdet av de produkter man lämnar införes. Så vitt hans konto räcker får han lyfta de varor han behöver, och som inte kollektivet behöver för sina medlemmar.

Den individuelles kreatur få beta på kommunens betesmarker, varvid dock som vanligt måste tillses att planteringar o.d. inte skadas. Antalet kreatur, som varje individuell får föra till kommunens mark, får uppgå till 25 huvuden. De individuella förplikta sig att vara aktsamma om skörden.

Blir hos de individuella lantprodukterna eller, vid jordens bearbetning, vårdslöshet eller sabotage upptäckt, så ha de båda medlemmarna av rådet rätt att företaga åtgärder mot den eller de saboterande.

García Pradas: Hellre förlora kriget än tolerera revolutionen

Tillåt mig att först tala något litet om den politik som förde oss alla till katastrofen, till "freden". Den politik jag åsyftar dirigerades av kommunistiska partiet och bestod i att taga ifrån oss alla kampmotiv, att beröva kriget dess revolutionära innebörd och att splittra de styrkor vi hade att ställa upp mot fienden. "Vi kämpa inte för den sociala revolutionen, utan för den borgerliga demokratin av ny typ", sade det kommunistiska partiet under hela kriget, inte bara i etappen utan även vid fronterna. De såg inte – eller rättare ville inte se – att den antifascistiska kampen effektivt understöddes endast och allenast av proletariatet. Och om detta proletariat inte fick kämpa för revolutionen, så kunde det inte slåss med den nödvändiga höga moralen och ousinliga offerviljan.

"Vårt krig är ingen klasskamp utan en strid på liv och död för vårt kära fosterlands frihet och oavhängighet." – "Småborgarnas intressen måste respekteras." – "Vi måste följa samma bana som de västerländska demokratierna." – "Producenterna måste stimuleras genom olika lönegrader." – "Garantera den fria handelns utveckling." – "De småindustriella måste skyddas." "Död åt tjuvarna", etc., så lydde de stalinistiska parollerna.

Då jag så gott som under hela krigsperioden skötte den dagliga tidningen "CNT" i Madrid, använde jag mig av denna som en tribun och opponerade mig mot alla dessa grundfalsa och förrådiska paroller. Naturligtvis gjorde jag inte detta av oppositionslusta, utan därför att det var min plikt att i tidningen framföra organisationens uppfattningar och se till att förnuftet fick komma till tals, mitt i detta då av moskvitiska talkörer. I mars 1937 skrev jag i ett sammanhang att det förvånade alla hederliga arbetare och revolutionärer att det s. k. kommunistiska partiet inte rent ut sade ifrån: "Hellre förlora kriget än tolerera revolutionen". Ty detta var ju andemeningen i alla partiets paroller och hela politik. Ingen kan förneka detta eller anse att påståendet är vulgär debatt-demagogi. Ty genom att förneka kampens revolutionära karaktär, demoraliserade man bara kämparna och arbetarna, eller med andra ord uttryckt: Man desillusionerade dem som hade att utkämpa och vinna kriget.

Att föra en politik enligt kommunisternas paroller, det är att förstärka staten och återge den all dess forna makt, förnya privilegierna, räcka sin hand åt bourgeoisien, återvända till de "demokratiska" förhållandena före 19 juli. Och detta gjorde att våra bästa soldater frågade sig: "Vad är det vi kämpa för?" Att de mest intelligenta arbetarna utropade: "Må Chamberlain knota, om han har lust", att man överallt mötte uttryck av missnöje hos alla dem som hade att bära de tyngsta offren, men som inte kunde få ens ett futtigt löfte om senare ersättning. Folket behandlades sämre än legodrängar, ty de ledande personligheterna förlitade sig på folkets uppriktiga antifascism och revolutionära offervilja. Men folket, vilket för varje dag såg segern alltmer försvinna i ett dimhöljt fjärran medan de samtidigt ålades allt större offer, förlorade mer och mer sin kamplust och greps av djup besvikelse.

Om det nu var en bidragande orsak till att kriget förlorades, detta att opponera sig mot allt revolutionärt, vad skall man då kalla kommunistiska partiets politik? Detta parti som till norm för sin politik tog dubbelheten, samarbete i illojalitetens tecken, en med frenesi genomförd partism och sekterism, i varje minut talande om enhet samtidigt som det splittrade alla andra styrkor, med den avsikten att den egna skulle framstå som den "enande och enda". Så handlade kommunistiska partiet, vars ledande och lejda herrar inte aktade för rov att kalla för "Franco-agenter" personer som hade ända upp till femtio års proletär kamp bakom sig. Folk som offrat allt för arbetarklassens sak fick heta "förrädare". Precis som i den gamla historien om tjuven som skrek: "Tag fast tjuven", för att så lura de andra. Detta parti som falskeligen kallade sig kommunistiskt, vilket gjorde lögnen till sitt huvudsakligaste vapen på den politiska vädjobanan. Detta parti som lät fångsla och döda många republikaner, socialister och

anarkister som inte ville böja sig inför herrarna. Men däremot gärna gav medlemsbok åt militärer som t.o.m. öppet voro komprometterade med Franco, såsom exempelvis överstelöjtnant Ardid. Likaså upptogs en massa högerfolk och andra reaktionärer, beredda att tjäna den som till tack för tjänsterna ville lämna en politisk borgen, så att de skulle kunna röra sig fritt och otvunget fräckt. Jag kommer inte med något nytt och förbluffande, då jag säger att spanska folket tvingades offra minst lika mycket kraft på att någorlunda försvara sig mot partiets diktaturlusta, som det fått offra energi i kampen mot Franco och hans utländska allierade.

Härtill kommer också den delikata situationen som vi försattes i just genom den ryska interventionen i republikens militära och politiska ledning. Det faktum att Tyskland och Italien besatte Franco-zonen, var inte något godtagbart svar på de indignerade frågor som ställdes:

- ”Varför förbjöd de ryska teknikerna den avsedda operationen mot Merida och Badajoz?”
- ”Varför skickades vi av de ryska teknikerna in i nederlaget vid Brunte?”
- ”Varför kunde ryska sändebudet uppnå Caballeros avsättande?”
- ”Varför intervenerade Antonov Ovssejenko i Generalidad de Cataluñas regeringskris?”
- ”Varför häktades inte Andrés Nins mördare?”
- ”Varför förbjöds de spanska antifascisterna att säga sin mening om och kritisera Stalins politik?”

Det var heller inte tillräckligt att svara:

- ”Ryssland är den enda makt som förskaffar oss krigsmaterial.”

Ty den folkliga indignationen svarade då med en motfråga:

- ”Betala vi inte för det i rent guld och till svindlande priser?”

Och de mest revolutionära arbetare, de mest framstående antifascistiska militanter sade mig, man och man emellan: ”Det är en fruktansvärd situation som vår feghet eller vår dumhet försatt oss uti. Vi ska gubevars inte kämpa för revolutionen utan för vårt fosterlands oavhängighet. Och för att få litet vapen till den kampen överlämnar vi Spaniens rikedomar, ta vi emot den ryska interventionen i våra egna angelägenheter, står vi ut med kommunistiska partiets mer eller mindre officiella diktatur. Vi förtjäna en kula för bröstet om vi inte förstå att frigöra oss från dessa skamliga motsägelser, som komma folket att förlora sin tro och gjuta sitt blod ...”